

Oorsprong van de universiteiten

Eeuwen geleden was de Arabische wereld ver vooruit op Europa als het ging om wetenschap en cultuur. Eén van de belangrijkste spirituele en educatieve centra van de Arabische wereld is al eeuwenlang de Karueein-universiteit van Fez in Marokko. De universiteit was van oorsprong een moskee en werd in het jaar 859 na de jaartelling opgericht door Fatima-al Fihri, de dochter van een rijke koopman. Vanaf de oprichting zat er een onderwijsinstituut bij de moskee.

Voorafgaand aan de 12e eeuw, in de vroege middeleeuwen, was het intellectuele leven van Europa verbonden aan de kloosters, die meestal bezig waren met de studie van de liturgie en het gebed. Veel priesters waren echter grotendeels analfabeet en putten voornamelijk uit hun geheugen om hun parochianen te onderrichten over het evangelie. Dat was toen geen schande omdat eveneens de aristocratie bijna geheel analfabeet was en zeker het 'gewone volk'. Na de Gregoriaanse hervorming van de canonwet en de verplicht gestelde studie van de sacramenten in de vroege middeleeuwen, vormden de bisschoppen kathedraalscholen om de geestelijkheid in deze canonwet, en het kerkbeleid, met inbegrip van logica en retorica op te leiden voor gebruik bij het preken en theologische besprekingen, en om de financiën van hun bisdom effectiever te controleren. In het begin kwam dit alleen de geestelijkheid ten goede en waren er nauwelijks 'leken' op deze scholen te vinden.

De eerste Europese middeleeuwse universiteiten werden opgericht in Italië, Frankrijk en Engeland aan het eind van de 11e en begin van de 12e eeuw voor de studie van kunsten, recht, geneeskunde en theologie. Vanuit deze eerste universiteiten ontwikkelde zich het hedendaagse instituut universiteit.

De Universiteit van Bologna werd gesticht in 1088 en is de oudste nog functionerende universiteit van Europa. De universiteit bevindt zich van origine in de Italiaanse stad Bologna, dat aan de voet van de Apennijnen ligt. Tegenwoordig heeft de universiteit ook vestigingen in Ravenna, Rimini, Cesena en Forlì. Nadat vijf leerlingen van Irnerius (Martinus, Bulgarus, Hugo, Jacobus en Piox), grondlegger van de Universiteit van Bologna, in 1158 op de rijksdag in Roncaglia bevestigden dat keizer

Barbarossa zijn gezag aan het Corpus Iuris kon ontleenen, werd de Universiteit van Bologna als beloning daarvoor autonoom (onafhankelijk) verklaard. Het Corpus Iuris Civilis is een verzameling van wetten en rechtskundige uitspraken betreffende burgerlijk recht, samengesteld in opdracht van de Romeinse Keizer Justinianus tussen 529 en 534, en gold in die tijd als het Burgerlijk Wetboek.

De Universiteit van Parijs opgericht rond 1150, ook bekend onder de naam Sorbonne, was tot 1970 de universiteit van Parijs. In mei 1968 werd de universiteit gesplitst en heropgericht als dertien afzonderlijke universiteiten. In 1253 richt Robert de Sorbon een theologische faculteit op (de naam Sorbonne komt van dit college). In 1271 werd ze uitgebreid met faculteiten voor filosofie en kunsten. De rechtenfaculteit werd later apart van de universiteit opgericht. De oude Sorbonne werd gesloten bij het uitbreken van de Franse Revolutie en in 1808 weer geopend door Napoleon Bonaparte. Na studentenrellen van 1968 werd de universiteit in 1970 opgedeeld in 13 afzonderlijke universiteiten.

Na de oprichting van de universiteit van Parijs trokken veel mensen uit de Lage Landen naar Parijs om daar te studeren. Ook trokken veel studenten uit Nederland naar de universiteit van Keulen (opgericht in 1388) en Oxford. Pas aan het eind van de Middeleeuwen werd de eerste universiteit in de Lage Landen gesticht, namelijk die van Leuven (België) in 1425, door Jan IV van Brabant.

De oudste universiteit in het huidige Nederland is de universiteit van Leiden. Deze werd in 1575 opgericht door Willem van Oranje. Door de Opstand werd studeren aan de universiteit van Leuven bemoeilijkt voor studenten uit het noorden, dus zag de stadhouder de oprichting van deze universiteit als oplossing. In 1585 werd vervolgens de universiteit van Franeker opgericht, gevolgd door de universiteit van Groningen (1614), de universiteit van Utrecht (1636), de universiteit van Harderwijk (1648) en de Kwartierlijke Academie van Nijmegen (1656 en 1753). De eerste Nijmeegse Academie werd tweemaal opgericht maar ging beide keren ten onder. In 1811 verdwenen de universiteiten van Harderwijk en Franeker.

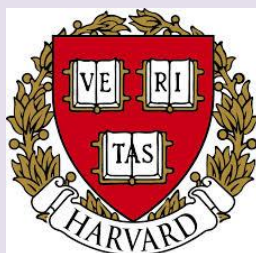

De bekendste universiteiten die hierna zijn gesticht zijn de Universiteit van Amsterdam (1877), de Vrije Universiteit (1880) en de Radboud Universiteit (1923). Nederland telt tegenwoordig ook een aantal gespecialiseerde universiteiten zoals de Universiteit Wageningen, de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Universiteit van Tilburg en de Universiteit Maastricht.

De Universiteit van Oxford stamt van 1167 en is een universiteit in de Engelse stad Oxford en behoort met die van Cambridge tot de twee beroemdste en oudste universiteiten van het Verenigd Koninkrijk. De twee universiteiten samen worden aangeduid met Oxbridge. De universiteit bestaat uit 38 colleges en 6 halls. Ieder college is apart gesticht door een rijke weldoener of vorst, een aantal al in de 13e tot 15e eeuw. Het meest recente college van de universiteit is Green Templeton College dat werd opgericht bij Koninklijk Charter op 1 oktober 2008 uit de fusie van Green College en Templeton College

De Universiteit van Cambridge in de Engelse stad Cambridge is een van de oudste en bekendste universiteiten in het Verenigd Koninkrijk en de wereld. De Universiteit van Cambridge werd in 1209 gesticht door studenten uit Oxford die uit onvrede met de lokale bevolking besloten te verhuizen. De universiteit bestaat uit 31, tot op zekere hoogte onafhankelijke, colleges. Ieder college is apart gesticht door een rijke weldoener of vorst. Van de 31 colleges, zijn er 3 die alleen vrouwen toelaten en twee die alleen postgraduate studenten aannemen, m.a.w. op masters- of doctoraatsniveau.

Harvard university werd gesticht op 8 september 1636, met als belangrijkste doel ter plaatse predikanten op te leiden, zodat de kolonie minder afhankelijk zou zijn van de aanvoer van afgestudeerde geestelijken uit Engeland. De eerste jaren was de naam 'New College'. Op 13 maart 1639 werd de school vernoemd naar John Harvard (1607-1638), een predikant die de universiteit achthonderd Engelse ponden en zijn bibliotheek van ongeveer vierhonderd boeken naliet. Het is de oudste universiteit van de Verenigde Staten.